

Da tol answers length yao umra sata

Da shair tashreeh zaruri da

Imla banji kar oka

Date: 23.1.2025 (4)

Paper: Pashto

PART-II

سوال بز (5)

تعارف

خوشحال خان بابا د پښتو په ادب لېسې يو
 ناموارې مقالې - محقق د ژوند په پېر اوڅ
 باندې په خپله شاعري لېسې رنډه اچولې ده -
 په خاصه توگه د محقق په شاعري لېسې عشق، قوم،
 هېزان، مفلو سره اختلاف، جوانه مړدې او د
 پښتو په اتفاق مفلو خپل حياك څرگند كړې دي

(B) د خوشحال خان مشر

خوشحال خان د شاعري سره سره - يو شاعر
 سردار، جنگو او د پښتو په قوم مين سره

(C) د خوشحال خان بابا د شاعري نښكاره

آرا خو نه

(A) د خوشحال خان بابا عشق شاعري

خوشحال بابا د خپل شاعري ابتداي

(2)

وسبت کيئي عشق ساعري کري ده. د دي
نه يته کيئي خوسال بابا به خيل انگواني
کيئي د قدرتي هياک تو مطابق به عشق ميهطاه
شوي وو. او سبي کيئي

يا به خيل ورميک به وينورنگ کيئي
يا به منگل کرم دغه سنا شوندي ملاکي

او به بل خا کيئي والي کيئي.

يا به انيس سنا زلفي ملاکي.
يا به سر و راندي بيالم دوه وينا دي.

(3) فلسفيا ته ساعري

خوسال خان بابا کيئي کلا به خيل مجازي
عشق ناگامه شون. او د زين لوهوال کيئي
را اچت شون. نو هغه بيا حقيقي عشق کيئي ميهطاه
شون او سبي کيئي.

زا هدان کيئي مويخ روژه کري حنت غواکي
زما خوسال د مزدوري عبادت نه زده.

(3) خوسال بابا د نيب ساعري

خوسال بابا لوه نيبال پيستون کلم وو
هغه به خيل وقت کيئي د پيستو به

عقدہ سجدہ نبی ﷺ فلاح و لا ذور۔ او یوحنا
نبی ﷺ وائی جی

ذ افغان پانڈی و تپالہ تورا۔
نقارے کے زمانے کو سوال جنگ پیم۔

4) ذو سوال شامی نبی ﷺ ذ باز او ذ سالہین ذلم

خوشحال بابا ذ خناروں حاصلتو بہ بنا بانڈی
ذ انسان خصلتوںہ بیان وی۔ او وائی جی۔

ذہ شمارو پیم نہ کارے پیم جی بہ کیو مہو کیم
پیم باز یا خوماری جی بہ خیل شکاری ذہ خنار

5) ذو سوال خان سیاسی شامی۔

خوشحال خان بابا بہ خیل وقت نبی
بہ سیاست نبی کم پورا بہ منہ آغستہ وہ۔
او ذ مشر بہ عقدہ نبی ووشلہ ذنی جی۔

جی دشار تیرے شزار دی۔
ذ شمار سہی بہ شمار دی۔

6) ذ معلو سرہ اختلاف

خوشحال خان بابا ذ معلو سرہ سوت اختلافان
لال۔ او معلوی خنور کالہ بہ خیل نبی

بدیع ال کرمی حکم وو۔ او والی بی

اور تکرید کسی بادشاہ دے اسلام
بی یہ نوم بختوں خواجہ بدی خوشالیدی

(7) د پینو اتفاق

خوشحال بابا پور عمر د پینو پد
اتفاق پد ارمان تیر کرے وو۔ یو کھاٹ پینی
نلی بی

ما اتفاق پد لستو لہ پیرانہ کو
کئی ما پد د معلو کیریوان پانہ کلاو

(8) خوشحال خان اہل فی شاعری

خوشحال خان پد خیل شاعری اخلاقی درس
میں بقول تہ کھاٹے پد کھاٹے ور کرے دہ او
نلی بی

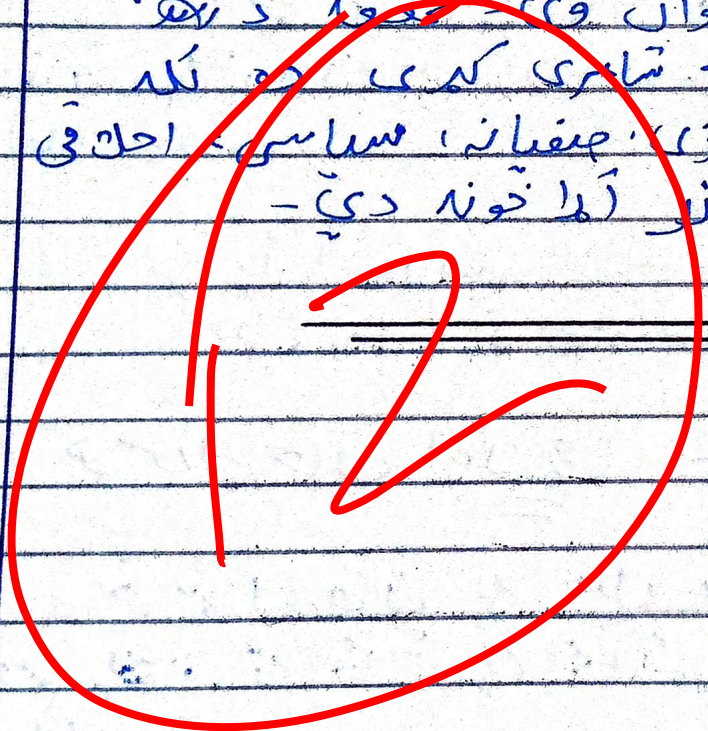
دروغ تہ خوبی ابا سی طک خواہ دہ۔
بی رشتیا تہ خوبی او باسی کلفد خواہ دہ۔

او بل کھاٹے پینی والی بی۔

تہ دی مکہ دے خلوق د درہ پرخوا۔
باد شای دی شہادتے شہ تہ کدہ بی۔

خلاصہ بحث

تو سچاں فان بابا دے پنتو بہ آدب
 کسے نو ناموارے مقام لای۔ او عہدہ پہ دے
 خیل وخت بنیا عکاس بہ خیل شامری کسے
 کڑی دہ۔ او لوستونکے وسں تم دے عہدہ دے وخت
 بہ خالا تو داسی پو عبیزی نکه آس ری دے
 عہدہ پہ گلنی روان وے۔ عہدہ دے زلف
 ژوند بہ عمر آہاخ شامری کدی دے نکه
 عشق حقیقی او حجاز، صیفانہ، سیاسی، احکامی
 او جوانمردی ژرنگند آہا خونہ دی۔

سوال نمبر (6)

۱) تعارف

ذہلی پستو بارہ کنی ادبوالو دری رائے
 ذکر کوی دی۔ ٹوک والی جی پستانہ ذہ
 قیس عبدالرشید اولاد دے۔ او ٹوک والی
 جی پستانہ ذہ بنی اسرائیلوں وک ۴ شوی
 قبیلہ دہ۔ او دریا رائے دہ جی پستانہ
 بنی اسرائیل نہ دی۔ یہ دی دری وادو مفروضہ
 لو بنالو خلی رائے خہ بہ دی ڈول وکوی
 دی۔

۲) پستانہ ذہ قیس عبدالرشید اولاد دے

لو کھا پیمان والی جی پستانہ ذہ قیس عبدالرشید
 اولاد دے۔ وو ٹوک کنی جی۔ قیس عبدالرشید
 لو پستون وو۔ ٹوک جی ذہ بیبیر سرہ بہ لوہ
 غزوہ کنی شرطھا کپے وو۔ او بہ
 بعض کنی کھہہ بہ بہ کجا دری سرہ
 ہنکدل او۔ ذہ بعض بہ وجہ ورتہ بیبیر
 ذہ بتان لغت وک کپے وو۔ بتان بہ عربی
 ژہ کنی ذہ سمندری بیہی لولا ذہ کنی بہ
 ووٹل کنی۔ او کھہہ چندہ مظلومہ وی۔ قیس
 عبدالرشید کم مظلوم سرہ وو۔ لو کھہہ بیبیر
 کھہہ بہ بتان ووٹل۔ جی کھہہ ذہ پستو بہ ژہ
 کنی بتان بہ بدل شو ذہ وقت شیریدو سرہ۔

معهد بيا د عربون نه د افغانستان شادوري
ته دانغو او دلته د پټان په نوک سره آباد
شو او نسل يي خور شو-

پښتانه بني اسرائيل نه دي-

څه مورخين وايي چې پښتانه بني اسرائيل دي-
د عقي جواب په پټخان څه په دي ډول
ورکوي چې پښتانه بني اسرائيل نشي گيرے-

1) پښتانه خپل رسم و رواج نه پرېږدي

څه پوهان وايي چې کله پښتانه د بني
اسرائيل نه راځي نو معوي خپل رسم و رواج
پرېښودو- او د ځان د رسم و رواج يي خپل
کړ لو-

نو پوهان ده وايي چې پښتانه معيس
کله هم خپل رسم و رواج نه پرېږدي نو د دي
وبې نه پښتانه بني اسرائيل نه دي-

2) په زوره يي پښتانه کړل!

څه پوهان د پټو خواله سره ده
راي لري چې کله به بني اسرائيل د افغانستان
سيمي ته راځي نو د عقي ځان د خلقه دوی باغي
په زوره خپل رسم و رواج ملت کړي-

د دي په جواب بڼي ورته پښتانه مورخين

ٺاڻي ٻلاڻي شي - ام دغد ڏنگه به ٻلي
اسرائيلو ٻني ڪم ڏ ڪڏر غاوه ڏ ميني او ڄمڻ
ٺاڻي ٻلاڻي شي - لو ڏ دي وڃي نه پختولو
نه بن اسرائيل ٻلاڻي شي -

~~(3) اڏندار سره نڪاح ڄاڻيز~~

ڪله ٻي نختو ٻني ورو وفات ٿي او ڏ ڪهف
ٺوانه بنڌه ٻاڻي شي نو ٻيا ورسه ڏ ڪهف مل
هڪ ورو نڪاح ڪو ٿي شي - ڪم دغه ڏنگه
به بن اسرائيلو ٻني ڪم ڏ ٺاڻي ورو ٻني سره
ڏلاڻه ڪوڻي ٻني - لو ڏ دي وڃي نه پوڪمان
وڃي ٻي پختانه بن اسرائيل دي -

~~(4) ڪڙي ٿول~~

بعض ڪڙين والي ٻي پختانه ٻني
اسرائيل دي - ولي ٻي ڏ پختو ڪمڻانه ڏ سره به
ڏنڌو ڪڙي ڪڙي ڄوا وي - او ولي ٻي ڏ
بن اسرائيل سره ڪم به سر ڪڙي ڪڙي
ڄوا وي لو ڏ دي وڃي نه پختو لوڻ ته
ڏ بن اسرائيلو لو وڙڪ ڪو ٿي شي ڪم
وڙڪي شي -

~~(5) واده ٻني ٺاڻي ڪل مس ماڻي -~~

ڪله ٻي ٻي ڪڙي واده ٿي او ڏ ڄاوند

کور ته به اول نخل ننه وائی نو ځنگل سږ
 ځمائی ته راډولې او مات یی کی -
 دغا تان رسم به بنی اسرائیلو کیتی عم
 شه - ولی جی بلایس ماقول هرف د
 ننگارا یو به پینو نو کیتی ده - نه جی به
 یول پختون اولس کیتی -

۵) نتیجه

د پختونو باره کیتی درې شمېرې

دای دی - قوکه وائی جی ده د فیس
 عبدالرسید اولاد دے - قوکی وائی جی
 د بنی اسرائیل ورانگ شوی لوه قبلا ده -
 او د ده عم وائی ده نه ده بنی
 اسرائیل نه دی - خو تر آسه لوره لوه عم
 مینو او تابه راک نشه یی لنگه قوکه
 دی - د دی وپی نه یو مهم تحقیق لورت ده -

سوال نمبر 7

الف تعارف

اولی ادب بہ پختو کینی ڈید
 اوجت مقام لای تم جی ڈید وقت نہ بہ
 پختو نون کینی رواں ڈیا۔ ڈ پختو نون بہ
 اولی ادب کینی پتہ جاریتہ نئی۔ لویہ
 متونہ او سزہ مشور اہناف دی۔

ب اولی ادب

اولی ادب سزہ بہ سینہ ڈ لو نسل
 نہ بل نسل کینی زمانہ طریق سو منتقل
 کینی او صفہ نڈ دیو نسلو نون پوری جلیبی
 او ڈ خلکو ڈ ژوند کینی ڈ وقت پاس کولو
 یوہ ایما ذریعہ شی۔

ج ڈ اولی ادب مشور اہناف:

(1) لاہ ڈ پتو بہ اولی ادب کینی تپہ
 ڈید مشور صنف دی۔ ڈ دے اولہ مصرہ
 ۱۱ سلابہ وی او اشو مصرہ ہی ۹ سلابہ
 وی۔

مثال =
 کہ وی جی وکھی سور کے بیڑوان دی
 کہ کنراؤ شتل ٹر دے
 کہ وی تپی مازیکر

① لوبه

لوبه اکثر سیمه او سنجہ والی او یوبل
له جواب ورکوی. اکثر عاتق او معشوق یوبل
ته کلنی تر مینی او محبت اظهار هم توی.
به دی تینی قیامت نه قیامت (شپږ بندونه وی)
او کله از هم دري (س) بندونه وی.

مثال

سته د کوانی په کلی راغلی خله سړوب
ملاکه
او شی به خراب ملاکه.

③ سندره

سندره د لیتو د اولی ادا یوبل
مشهور نامواله په هغه دے. کم پنی اکثر قنانه
به واده بنادې کینی والی. د دی به اوله مسره
کینی قیامت نه قیامت و سیلابه وی او به دویمه کینی
هم به سنجہ سیلابه وی.

مثال

په هرکله دی نه مری جانان خوړد
بیمار دی لودت وی پنی کیندن له ورځه

④ نیملی

نیملی د پستو د ادا یوبل
په نامواله په هغه دے. د کوم پنی او اوله
مسره او ځده وی خو نیمه وی او یوره

مصنف تینہ نہ قدر کند دہلی۔ کلاہ بی وری سرہ
 دو ملہ مصنفہ یو کھا ئے شی نو پورہ مصنفہ تینہ
 وا فح شی۔

زما خانان دہلی خان دہلی
 خہ دیدن لہ کور تہ بی خہ۔

کنتی (5)

کنتی ہم دہلی تو دہلی اولی ادب
 یو مصنف نامواریے صرف دہلی۔ او بہ دی کنتی
 تہ کوال دہلی بہ شدت سرہ دہلی خیا کتوں
 اظہار کردے دی۔ ہم بی بہ کنتی کنتی خوش
 او جذبہ را آجندہ وی۔

مضوعات

دہلی نامواری مضوعات
 دہلی، دہلی، میلاسیا۔ عاشقی او کلاہ کلاہ اہم
 برہہ لہی۔

حارصہ (6)

حارصہ دہلی تو دہلی اولی ادب یو مل نامواریے
 صرف دہلی۔ بہ کلاہ کنتی بی خلود بیتونہ وی۔
 او بہ مصنف یو بیت کنتی خلود خلود مصنفہ بی
 دغہ شان بہ یو حارصہ کنتی شپارس مصنفہ
 وی۔

متلونه

(7)

متلونه د پښتو د اولي ادب څو ډول
نامونو له هغه ډله ده او متلونه اکثر متلوان
خپلو شرايطو ته ته نصيحت په غزل سره
وايي

نکه

ز پښي اوسان سايي لو دروازي به ورته
دنگي سايي

(i) لاسه اوسه به لويه ده پښي
مړه ست اوسه

(ii) فبا من دي وي خو به تيار دي وي

نښي

د پښتو ادب پښي اولي ادب څان
ته څو اوچت مقام لري - کوم چي تښتو ته سښه
د يو تن نه بل تنل ته اولي - په دې نښي
مشهور اهناف: تپه لويه ستره، پلرسته، نخل اور
متلونه شامل دي - کوم پښي د پښتو نه
په هغه نښي په عامو موقعونو وويل کي

سوال نمبر 2

A تعارف

ڈا. لیتو بہ ادبی کنی رحمان بابا
 یو ناموارے مقام لای او معنی تہ اولی شاعر ہم
 بلا لے شی۔ ولی جی ڈ معنی شاعری ڈ علام اوس
 لہ بارہ و۔ او ڈ معنی بہ شاعری بانڈی۔ علام اوس
 ہم ڈید بہ آسانہ بانڈی یو معنی شی۔ ڈ دی
 تہ علاوہ ڈ معنی بہ شاعری کنی۔ عشا عاشقی
 اخلاقی، سیاسی، قومی اور آدمیت ناموارے اصناف
 دی۔

B رحمان بابا ڈ شاعر ناموارے مہنڈ

1 اخلاقی شاعری:

ڈ رحمان بابا شاعر کنی یو ناموارے
 صنف اخلاق ہم دی۔ تکہ بہ یو خاکے
 کنی نکلی جی۔

علم اُتہی، عیس عمل وریانری تہیری

تکہ پخت بی تہ خلیو ک تہ
 کتاب "4"

2 آدمیت شاعری

رحمان بابا بہ خیلہ شاعری کنی

انسان ته ڏيڊ به اوجھت نظر ڪوري - او
وانی جي انسانیت قدر ڪول به پيسو نه
گھنٽل ڪيئي

ادبیت ٿلهه به دولت نه ڏ رهائنه
بُت ڪو ٿوه شي ڏ سرور انسان نه ڏ

(3) ڌ ڏوئر حالات

دعائ باب به ڀيل ڙوند ٿيئي ڀنه او بد
حالات ڪم ٿيئي ڏي - او ڀيا ڀي به ڀنه وخت
ٿيئي ڌ خيلو خيلون ٿان سره ٿيل - او ڪله
جي ٿيئي بد وخت ڏاڳل ٿو هڻڻ ٿوڪ ورهه
نه وو - واني جي

خيل ڀراد ٿيئي معلوم ٿي اڳ رهائنه
ٿلهه ڌ ٿوڻو ٿان ڀنه ڏي -

انگ عشق شاعري

ڌ ڏهائ باب ڌ شاعري نه ڏاڻي معلوم ٿيئي
ٿلهه ڪم ٿيئي به خيلو ٿواني ٿيئي ڌ
عشق ڄيو وانج ٿو - او ڀو ٿان ٿيئي
ٿيئي جي
ڪه ٿا ڏاڳ ڌ عشق ٿي ڏاڳه ڪوي
ڌه ڏهائ ڌ ٿان ٿو ٿيئي ٿيئي

(5) صفیانہ شاعری

صفیانہ شاعری ڈ رحمان بابا ڈ شاعری ڈ
اصنافو یو بل ناموارے صنف و - یو ہائے
کینی رحمان بابا ہائے تہ سوچ وارے او
وائی بی

۱۰ دے نہ یو عیدیم بی کھ ٹوں ہم

ڈ کم لہرف ہم رائے او کو طرف تہ

۱۱ شہزیدیم - ڈ دنیا مثال ڈ کتوری

۱۲ تہ ڈ مید لہسی بیچی کینی و ہم

(6) نصیحت شاعری

رحمان بابا ۱۰ خیلہ شاعری کینی خیلو لوستو کو
تہ نصیحت ہم کونے دہ - او یو ہائے کینی
کینی بی

۱۱ یو زندہ بی ڈ تہ ۱۰ قبر ورشی
۱۲ لہسی ڈ دومرہ نصیحت بہ دی ڈ تہ

(۱۱) کوئی مہ تہ ڈ بل سپری بہ اور کینی

۱۲ جہی سا بہ ڈ کوئی بہ غاۓ لارشی

(۱) صفیانہ شاعری

صفیانہ شاعری ڈ رحمان بابا ڈ شاعری ڈ
 اصنافو یو بل ناموارے صنف و - ۴ - یو ہائے
 کنی رحمان بابا تھان تہ سوچ وارے او
 وائی بی

۱۰ دی نہ یو عیدیم بی کھ توں ہم
 ڈ کم لہرف ہم راعے او کو طرف تہ
 ہ شہزادیم - ڈ دنیا مثال ڈ کتوری
 ۱۰۵ - لہ ڈ میڈ لہس بیجی بیجی و ہم -

(۲) نصیحت شاعری

رحمان بابا بہ خیلہ شاعری کنی خیلو لوستونکو
 تہ نصیحت ہم کہوے دہ - او یو ہائے کنی
 بیجی بی

(۱) یو زندہ بیجی ڈ مردہ بہ قبر ورشی
 لہس ڈ دومرہ نصیحت بہ دی ڈنا

(۱) کوئے مہ نند ڈ بل سہری بہ لار کنی

جری سا بہ ڈ کوئے بہ عاویہ لار کنی

علامه بخش

د جهان بابا د پښتو يو اولسي شاعر د
 هغه خپله شاعري د روزمره ژوند نه بهر اړخ ته
 عشق، اقلاد، مذهب، نصرت او جفا نه په
 لومه جې علامه شپه کي يو ميک ي او
 يو شان خون او نصرت مينه خا پلاوي

The end